

УДК 373.3.015.31:7(045)

Ю.О. Блудова

викладач кафедри педагогіки та психології
(Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна
академія» Харківської обласної ради)

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО- ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Результативність формування художньо-естетичного смаку дітей молодшого шкільного віку забезпечується насамперед принципами організації освітнього процесу та складність виховного процесу потребує, щоб його цілеспрямована організація здійснювалася на основі єдиних принципів, яких повинні дотримуватися кожна школа і кожен вихователь.

Здійснюючи процес виховання учнів, не можна не враховувати соціальних умов, традицій суспільства. В ході теоретичного аналізу науково-педагогічної літератури та узагальнення досвіду вітчизняних та зарубіжних науковців, нами були виділені наступні принципи організації освітнього процесу: гуманізації та демократизації освітнього процесу; системності; комплексності й міждисциплінарної інтегрованості; наступності та безперервності; цілеспрямованості; культуровідповідності; народності та етнічності; креативності; емоційної насиченості навчально-виховного процесу. Розглянемо детальніше найголовніші з них [5].

Принцип гуманізації та демократизації освітнього процесу має запроваджуватись для забезпечення гуманізації педагогічного співробітництва вихователів і вихованців де переважає діалогічність взаємодії, що викликає у вихованця позитивну налаштованість на впливи вчителя – вихователя, відкритість до сприйняття загальнолюдських і

національних цінностей: щирості, доброти, справедливості, доброзичливості, співчуття, поваги до свого народу, його культурно-історичної спадщини тощо [2].

Принцип системності та цілеспрямованості. Процес формування художньо-естетичного смаку зумовлюється гармонійністю розвитку взаємопов'язаних новоутворень у структурі особистості. Реалізація принципу системності передбачає, що він має забезпечувати вплив на особистість дитини з урахуванням її вікових можливостей і розвитку; поступово розширювати систему вимог до діяльності; забезпечувати доцільну єдність вимог до вихованця з боку вчителів, членів родини; створювати оптимальні умови для вияву самостійності вихованця при розв'язанні виховних завдань. Педагог має дібрати зміст і методику виховної роботи з учнями [1, 2].

Принцип комплексності й міждисциплінарної інтегрованості ґрунтується на діалектичній взаємозалежності педагогічних явищ і процесів. Передбачає встановлення взаємодії у формуванні художньо-естетичного смаку та поєднання навчального й виховного процесів, зусиль різних інституцій – сім'ї, навчальних закладів, громадських, дитячих, молодіжних, самодіяльних колективів, діяльність яких спрямована на виховання та самовиховання. Втілення його в життя передбачає: єдність мети, завдань і змісту виховання; єдність форм, методів і прийомів виховання; врахування вікових та індивідуальних особливостей учнів; єдність виховання і самовиховання; постійне вивчення рівня вихованості учня і коригування виховної роботи [5].

Принцип культуровідповідності. Використання цього принципу передбачає органічну єдність формування художньо-естетичного смаку з вивченням історії та культури народу, його традицій, звичаїв, ознайомлення з українським народним мистецтвом, ремеслами і промислами, регіональною культурно-історичною спадщиною, із знаннями

про загальнолюдські багатства в царині духовної та матеріальної культури, що забезпечують духовну єдність, наступність і спадкоємність поколінь. Ставлення до учня має визначатися із розуміння його як вільної, цілісної особистості, здатної до самостійного вибору цінностей, самовизначення у світі культури і самореалізації своїх творчих задатків і здібностей [3,4].

Принцип народності та етнічності передбачає формування художньо-естетичного смаку завдяки єдності і взаємозбагаченню регіональних, загальнолюдських і національних цінностей; забезпечення національної спрямованості виховання; оволодіння духовними багатствами свого народу – мовою, традиціями, звичаями, національно-етнічною культурою; прищеплення шанобливого ставлення до культури, спадщини, народних традицій і звичаїв, національно-етнічної обрядовості всіх народів, що населяють Україну; забезпечувати умови для відчуття етнічної належності до свого народу, його культури, формування рис національної ментальності; виховання в молоді почуття соціальної відповідальності за збереження, примноження і продовження етнічної культури [1, 5].

Принцип креативності обґрунтовує необхідність творчого розвитку в процесі формування художньо-естетичного смаку. Він вимагає від дітей постійного творчого пошуку та виконання низки творчих завдань. Організація освітнього процесу на засадах принципу креативності, який стимулює розвиток фантазії, уяви і бажання власного внутрішнього осягнення змісту регіональної культурно-історичної спадщини, виконання нестандартних творчих завдань та їх втілення в інтерпретації творів народного мистецтва, активне залучення до обґрунтування та презентації результатів своїх творчих пошуків ми вважаємо невід'ємним від формування художньо-естетичного смаку [3, 4].

Принцип емоційної насиченості навчально-виховного процесу. Мистецька діяльність відрізняється від будь-якої іншої діяльності «концентрацією емоційності», яка закладена в ній. Оцінюючи твір

мистецтва, ми визначаємо те, наскільки він «зачепив» нашу душу, які емоції він у нас викликав і вже тоді доходимо висновку, сподобався нам твір чи ні, чи близький нам митець та його творчість. То ж від позитивного емоційного сприйняття залежатиме наше особисте ставлення до мистецтва [3, 4].

Реалізація окреслених принципів у процесі організації освітнього процесу для формування художньо-естетичного смаку дітей молодшого шкільного віку дасть змогу розкрити творчий потенціал учнів, стимулюватиме їх до активної інтерпретаційної діяльності, розширить їх кругозір у сфері знань з регіональної культурно-історичної спадщини, стане запорукою довірливої творчої взаємодії між дітьми і вчителями.

Список використаної літератури:

1. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Навч. посіб. – 3-тє вид., доопрац. і доп. – К.: Знання, 2008. – 566с.
2. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання: Навч. посіб. – К.: знання, 2008. – 415с.
3. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г.М. Падалка. – К.: Освіта України, 2008. – 274с.
4. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч.-метод. Посібник / О.П. Рудницька. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2002. – 270с.
5. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів і методистів початкового навчання / О.Я. Савченко. – 2-ге вид., доповн., переробл. – К.: Богданова А.М., 2009. – 226с.